

- Dyrz A., Krogulec J., Wójcik J. 2007. Wodniczka *Acrocephalus paludicola*. W: Sikora A., Rohde Z., Gromadzki M., Neubauer G., Chylarecki P. (red.). Atlas rozmieszczenia ptaków lęgowych Polski 1985–2004, ss. 388–389. Bogucki Wyd. Nauk., Poznań.
- Dyrz A. 1995. Wodniczka *Acrocephalus paludicola* (Vieill.) – ptak o niezwyklej biologii rozrodu. Wiad. Ekol. 3: 177–185.
- Głowaciński Z. (red.). 2001. Polska czerwona księga zwierząt. Kręgowce. PWRiL, Warszawa.
- Kozulin A., Flade M. 1999. Breeding habitat, abundance and conservation status of the Aquatic Warbler *Acrocephalus paludicola* in Belarus. Vogelwelt 120: 97–111.
- Lachmann L., Marczakiewicz P., Grzywaczewski G. 2010. Protecting Aquatic Warblers (*Acrocephalus paludicola*) through a landscape-scale solution for the management of fen peat meadows in Poland. Grassland Sci. Eur. 15: 711–713.
- Malashevich U. 2010. Report on estimation of the Aquatic Warbler population in Belarus, 2010. BirdLife Belarus, Minsk.
- Vergeichik L., Kozulin A. 2006. Breeding ecology of Aquatic Warbler *Acrocephalus paludicola* in their key habitats in SW Belarus. Acta Ornithol. 41: 153–161.

Michał Polakowski

Zachodnia 30A/8, 15-345 Białystok
polnocne.podlasie@gmail.com

Powtórne wykorzystanie gniazda u trzcinniczka *Acrocephalus scirpaceus*

Trzcinniczek *Acrocephalus scirpaceus* jest gatunkiem, który ponosi wysokie straty gniazdowe i kilkakrotnie (do czterech razy) powtarza lęgi (Glutz v. Blotzheim & Bauer 1991, Cramp 1992). Podobnie jak większość innych wróblowych (Kendeigh 1952, Makatsch 1957, Winkler 2001), nie wykorzystuje powtórnie tych samych gniazd, nawet jeżeli konstrukcja gniazda po stracie pozostaje nienaruszona. Jest to jedna z wielu form zachowań antydrapieżniczych, zmniejszających ryzyko ponownego splądrowania lęgu (Skutch 1976).

W roku 2010 obserwowaliśmy wyjątek od tej reguły. W dniu 11.07.2010 indywidualnie znakowana para trzcinniczek rozpoczęła budowę nowego gniazda. Było to trzecie gniazdo tej pary w sezonie; poprzednie lęgi nie zakończyły się sukcesem. W dniu 15.07 w gnieździe pojawiło się pierwsze jajo, które zostało oznakowane (podobnie jak inne jaja w badanej populacji). Drugie jajo, złożone 16.07, zostało zniszczone przez drapieżnika, co doprowadziło do porzucenia gniazda. W dniu 17.07 para zaczęła budowę kolejnego gniazda w odległości ok. 8 m, ale intensywny deszcz, który trwał aż do następnego dnia doprowadził do znacznego naruszenia jego konstrukcji i gniazdo to zostało porzucone. 19.07 para powróciła w okolice poprzedniego gniazda, a nagranie kamerą ujawniło, że samica zaczęła je dobudowywać. Następnego dnia (20.07) w gnieździe pojawiło się pierwsze jajo z nowego zniesienia. Samica złożyła łącznie 4 jaja, a ponieważ jajo z wcześniejszego zniesienia pozostało, w dniu 23.07 w gnieździe znajdowało się 5 jaj. Kilka dni później (27.07) stare jajo i jedno z jaj z nowego zniesienia zniknęły z gniazda, ale pozostałe jaja były dalej wysiadywane i dotrwały do klucia.

Był to jedyny taki przypadek stwierdzony w badanej, indywidualnie znakowanej populacji trzcinniczka na stawie Słoneczny w rezerwacie Stawy Milickie, w ciągu 7 lat badań (1994, 2005–2010), podczas których znaleziono łącznie 567 gniazd trzcinniczka z co najmniej jednym jajem oraz ponad 100 porzuconych na etapie budowy. W różnych latach straty gniazdowe liczone metodą Mayfielda (1975) wynosiły od 33,6 do 63,9%, a główną

przyczyną strat było drapieżnictwo. Na etapie składania jaj zostało splądrowanych całkowicie 40 gniazd, a w 46 zostało stwierdzone drapieżnictwo częściowe (znikanie pojedynczych jaj). W przypadku drapieżnictwa częściowego niektóre pary (N=16) kontynuowały składanie jaj, a inne porzuciły zniesienie (N=30). W olbrzymiej większości przypadków splądrowane gniazda wydawały się być w stanie idealnym: ich struktura nie została naruszona, nie było też innych śladów drapieżnictwa (resztki skorup, rozlane żółtko). Mimo to pary porzuciły stare gniazda i rozpoczynały budowę nowych.

Borowiec (1994), która badała tę samą populację w latach 1980–1983, nie stwierdziła, aby jakiegokolwiek gniazdo było wykorzystywane ponownie. Podobnych przypadków nie opisywali także inni autorzy badający indywidualnie znakowane populacje trzcinniczka (Catchpole 1973, 1974, Duckworth 1990, Taillandier 1990, Bargain & Henry 2000).

Opisane powtórnie wykorzystanie starego gniazda było najprawdopodobniej związane z późną porą sezonu – jedynie dwie inne pary złożyły jaja później w roku 2010. Wybierając opcję powtórne wykorzystywanie starego gniazda, zamiast budowy nowego (co pod koniec sezonu trwa zwykle 4 dni) ptaki zaoszczędziły trzy dni.

Summary: Reuse of a nest in Reed Warbler *Acrocephalus scirpaceus*. Most passerines, including Reed Warblers, do not reuse their nests, even when nest structure remains intact, and nest failure occurs at the beginning of the nesting cycle (e.g. on the day of laying of the first egg). For seven years (1994, 2005–10) we studied a colour-ringed population of Reed Warblers *Acrocephalus scirpaceus* breeding in extensive reedbeds on a fish pond Słoneczny in the nature reserve Stawy Milickie (SW Poland). Each year we found ca. 85 nests (65–120) containing clutches, and up to 20 nests deserted at the building stage. In each clutch found at the laying stage each successive egg was marked with a small colour dot. In 2010 we observed a single case of reuse of a nest by a pair of Reed Warblers. On 11 July the pair started building their third nest (two previous broods failed). The female laid the first egg on 15 July, but the second egg was taken by a predator on 16 July, which resulted in nest desertion. The pair started building a new nest nearby, but it was destroyed by an intense rain. On 19 July the pair was observed in the vicinity of their previous nest, adding some new nest material, which was confirmed by camera recording. The female laid 4 new eggs (starting on 20 July), but the nest contained 5 eggs as one old egg from the previous clutch still remained. A few days later, on 27 July, two eggs disappeared (including an old one), but remaining eggs survived until hatching. We suspect that this unusual behaviour was affected by late season and hence dramatically declining re-nesting potential. This was one of the last broods of 2010, and the pair saved c. 3 days by using of an old nest instead of building of a new one. Such a behaviour has never been reported in the species before.

Literatura

- Bargain B., Henry J. 2000. Biologie de reproduction de la Rousserolle effarvate *Acrocephalus scirpaceus* en Baie d'Audierne (Bretagne, France). *Alauda* 68: 95–108.
- Borowiec M. 1994. Breeding ecology of the Reed Warbler *Acrocephalus scirpaceus* at Milicz fish-ponds. *Ptaki Śląska* 10: 5–18.
- Catchpole C.K. 1973. Conditions and co-existence in sympatric populations of *Acrocephalus warblers*. *J. Anim. Ecol.* 42: 623–635.
- Catchpole C.K. 1974. Habitat selection and breeding success in the Reed Warbler (*Acrocephalus scirpaceus*). *J. Anim. Ecol.* 43: 363–380.
- Cramp S. (ed.). 1992. *The Birds of the Western Palearctic*. 6. Oxford University Press.
- Duckworth J.W. 1990. Parental care in the reed warbler. PhD. Thesis, University of Cambridge.
- Kendeigh S.C. 1952. Parental care and its evolution in birds. *Illinois Biol. Monogr.* 22: 1–356.
- Makatsch W. 1957. *Ptak i gniazdo, jajo, pisklą*. PWN, Warszawa.
- Mayfield H. 1975. Suggestions for calculating nest success. *Wilson Bull.* 87: 456–466.
- Glutz von Blotzheim U.N., Bauer K.M. 1991. *Handbuch der Vögel Mitteleuropas*. 12. AULA Verlag, Wiesbaden.

- Skutch A.F. 1976. Parental stratagems. In: Scutch A.F. Parent Birds and Their Young, ss. 401–419. University of Texas Press, Austin & London.
- Taillandier J. 1990. Premieres données sur la dynamique d'une population de rousserolle effarvatte (*Acrocephalus scirpaceus*) en marais salant de Guérande (Loire-Atlantique). *Alauda* 58: 21–28.
- Winkler D. 2001. Nests, eggs and young. Breeding biology of birds. In: Podulka S., Rohrbaugh Jr.R.W., Bonney R. (eds). *Handbook of bird biology*, ss. 830–969. Cornell Laboratory of Ornithology, Ithaca, New York.

Lucyna Hałupka

Zakład Ekologii Ptaków, Instytut Zoologiczny UWr
Sienkiewicza 21, 50-335 Wrocław
lh@biol.uni.wroc.pl

Ewelina Klimczuk

Muzeum Przyrodnicze UWr
Sienkiewicza 21, 50-335 Wrocław
ewelina.klimczuk@biol.uniu.wroc.pl